

Kitekint? - Az emberi piramis

2009 július 22. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása

Még nincs értékelve

Mérték

Mi hajt bennünket el?re? Mi mozgatja az embereket otthon és a munkában, közösségben és politikai választásban, az emberi kapcsolatok építésében és a szabad id? eltöltésében? Maslow professzor szerint - aki a motivációelmélet és a magatartástudomány klasszikusa - vannak alapvet? emberi szükségletek, és ezek kielégítése ösztönöz bennünket gondolatainkban és tetteinkben.

El?ször a fizikai szükségleteinket kívánjuk kielégíteni, els? hát az éhség és a szomjúság csillapítása. Addig nem is gondolunk másra, ameddig vérünkben a víz, só, cukor, fehérje, zsír és sok nélkülözhetetlen vitamin és hormon tartalma nem éri el a fennmaradáshoz elégséges szintet. Az ember "törekv?" állat, amint elért egy szintet, már megy is tovább a következ?re. Miután biztosítottuk biológiai fennmaradásunkat, a biztonság válik a legfontosabb értékké számunkra. A fedél a fejünk felett, a stabilitás, a védett helyzet a legfontosabbak. Az, hogy megszabaduljunk mindenfajta félelemt?l, rend és törvény védjen bennünket a külvilágtól. A biztonsági igények gyakran jelennek meg egy er?s védelmez? személy (király vagy politikus, rokon vagy barát) iránti vágyban, aki megvéd bennünket a fenyeget? hatásoktól. Nem csupán személy, hanem az állam is lehet ilyen védelmez?.

A biológiai szükségletekhez hasonlóan a biztonsági igények is mozgósítják az egész emberi személyiséget, ha a rend, a törvény és a társadalom biztonsága veszélybe kerül. Ha biztonságban érezzük magunkat, akkor már szeretnénk tartozni, köt?dni valakihez, egy személyhez, közösséghez vagy egy nemzethez. Ha ez az igényünk is teljesült, akkor felébred bennünk a vágy, hogy mások elismerjék értékeinket és eredményeinket, és az is fontossá válik, hogy nagyra értékeljük saját magunkat. Ha teljesül igényeinknek ez az újabb szintje, akkor er?s lesz önbizalmunk, értékesnek és er?snek tartjuk magunkat, képesnek arra, hogy megoldjuk feladatainkat. Ha nem teljesülnek ezek a vágyaink, akkor kisebbrend?ségi érzés vesz rajtunk er?t, gyengének és tehetetlennek érezzük magunkat. Végül, ha minden eddigi igényünk teljesült, arra vágyunk, hogy kifejezzük önmagunkat, kifejlesszük egyedi képességeinket: ez már az önmegvalósítás szintje.

A fizikai, biztonsági, közösségi, értékelési és önkifejezési igények piramist alkotnak: akkor léphet valaki feljebb, ha már kielégítette az alacsonyabb szinteken lév? szükségleteit. A szükségletpiramis öt szintje er?sségi sorrendet is jelez: amíg a fizikai és biztonsági igényeinket nem elégítettük ki, addig keveset tör?dünk a közösséggel, és nem perdönt? mások megbecsülése, ahogy Nobel-díjra sem vágyunk. Igényeink kielégülése és lelki egészségünk között igen szoros a kapcsolat: minél feljebb hágunk a piramis öt szintjén, annál több pozitív lelki energiához jutunk, és fordítva: ha megrekedünk a fizikai vagy biztonsági igényeknél, mert nem vagyunk képesek kielégíteni ?ket, akkor a lelki egészségünk is törékeny, s?t beteg a lelkünk.

Ha már feljutottunk a piramis közösségi, értékelési és önkifejezési szintjeire, de környezetünk hirtelen fenyeget?vé válik, és biztonságunk veszélybe kerül, akkor lezuhanunk a biztonsági szintre: már nem számítanak a korábbi értékek és célok, csak az, hogy kivédjük a fenyegetést. Ezzel azonban lelki egészségünk is a korábbi, alacsonyabb szintre húzódik vissza: újból önz?k, ellenségesek, kirekeszt?k, az együttm?ködést kerül?k, és az értékek helyett a nyers egyéni érdekeket követ?k leszünk.

A múlt század egyik legnagyobb gondolkodója elméletét egyénekre állította fel, nem közösségekre és nemzetekre. Vegyük a bátorságot, és tételezzük fel, hogy ami egy emberre igaz, az igaz egy nemzetre is. Ha egy nemzet többségénél már nem a biológiai szükségletek kielégítése a feladat, akkor feljebb léphet a biztonsági igények teljesítése felé. Ha ezt is megoldja, akkor értékké válik a nemzethez való tartozás, utána kezdi megbecsülni önmagát, már nem érzi kisebbnek saját nemzetét másoknál. Végül eljuthat oda, hogy különleges tehetségeit és képességeit csiszolva ajándékként felajánlja ?ket a világ többi nemzetének. Magyarország elindult ezen az úton az 1990-es évtized végén, amikor a munkát, tanulást, otthont, családot és nemzeti önbecsülést állította a politika középpontjába. A biztonsági, közösségi és önértékelési igények kielégítése azt ígérte, hogy a beteg magyar lélek meggyógyulhat. Ez csak úgy lehetséges, ha fellépünk a piramison a biztonsági szint feletti emeletekre. Ezért volt fontos a nemzeti összetartozás, a magyar modell, a nemzeti kultúra er?sítése, a kit?n? gazdasági teljesítmény, a sok új munkahely és a többi eredmény.

Ez azonban mára megváltozott: egyre több a fenyegetés, er?södik a félelem. Ha a nemzet a politika fel?l fenyegetve érzi magát, akkor nem képes elszakadni a biztonsági igényekt?l, és a félelem ráül a lelkekre: nem lehetséges lelki gyógyulás. De aki fél, az a fejét sem emeli fel, kicsinek érzi magát, és tehetetlennek, nemzeti öntudata és önbecsülése is gyenge. Aki a politikán keresztül, különösen kormányzati eszközökkel fenyeget, az megkísérli a nemzetet a piramis mélyebb szintjein tartani vagy oda visszataszítani. Emlékezzünk Teller Edére, aki ki merte mondani, hogy Magyarország lelke beteg, és legfontosabb feladatunk a lelki gyógyulás. Ehhez együttm?ködés és összefogás kell, fenyegetés és félelem helyett.

(Abraham H. Maslow: Motivation and Personality (revised by Robert Frager, James Fadiman, Cynthia McReynolds, Ruth Cox), HarperCollins Publishers, New York, 1970)

Matolcsy György, hetivalasz.hu

Ajánló